

กฎหมายป้องกันการผูกขาดในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

ก. ต้นกำเนิดและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกฎหมายป้องกันการ

ผูกขาด

สงครามกลางเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกาได้สิ้นสุดลงเมื่อปี ค.ศ. 1865 สภาพเศรษฐกิจของประเทศอเมริกาก็เริ่มคึกคักขยายตัวและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุด นักอุตสาหกรรมที่หัวใสได้อาศัยอิทธิพลของเขาและใช้วิธีการที่ไม่ยุติธรรมบีบบังคับให้คู่แข่งที่มีฐานะด้อยกว่าจำต้อง เลิกกิจการไป เมื่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ เริ่มตกอยู่ภายใต้การควบคุมของคนบางกลุ่มในการผูกขาดตลาด ราคาสินค้าต่าง ๆ ก็เริ่มถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว พวกพ่อค้าที่ทำการผูกขาดก็สามารถบรรลุถึงซึ่งความตั้งใจในหลักการที่ว่า "ลงทุนเพียงน้อยนิดแต่สามารถกอบโกยผลประโยชน์จากสาธารณชนที่มากกว่า" เมื่อสภาพการณ์เป็นเช่นนี้ บทบาทของชาวนาในยุคนั้นก็เริ่มลดน้อยลง ในที่สุดก็พบว่า ราคาสผลผลิตของพวกเขาขึ้นตกต่ำลงเรื่อย ๆ ในขณะที่พวกเขาต้องเสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่สูงขึ้น สำหรับสินค้าและบริการต่าง ๆ สภาพดังกล่าวทำให้เกษตรกร เริ่มรวมตัวกันเป็นองค์กร เพื่อทำการต่อรองกับพวกอุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างก็เริ่มเสื่อมทรามลง คนงานแต่ละคนต่างพบว่าพวกเขาไม่สามารถต่อรองค่าจ้างกับนายจ้างได้อีกต่อไป ดังนั้นคนงานและเกษตรกรก็เริ่มทยอยเข้าสู่เมืองและขายแรงงานแลกกับค่าจ้างเพื่อความอยู่รอดของชีวิตบุคคลที่ขาดความชำนาญก็เริ่มขายทวมทอนตลาดแรงงานภายใต้สภาพความกดดันอย่างรุนแรงของสังคมเช่นนี้ จิตใจของสาธารณชนเริ่มเข้าใจสภาวะที่เป็นจริงและมองเห็นความชั่วร้ายขององค์กรผูกขาด (Trust) ต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 1880 ทั้งเกษตรกรและกรรมกรก็เริ่มรวมตัวกันเป็นองค์กรครั้งแรก เพื่อทำการต่อต้านสังคมอุตสาหกรรมใหม่ที่ไม่ชอบธรรมนี้ องค์กรนี้เรียกว่า Knights of labor¹ แต่ต่อมาก็ต้องสลายตัวลง ทั้งนี้เพราะว่าการรวมตัวกันของกลุ่มคนหลาย

¹ William T. Schanty, Leonard F. Robertson "An Trust Law" in Essentials of business law (London : Glencoe Press, 1977) p.559.

อาชีพย่อมยากแก่การประสานเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในปี 1886 คนงานช่างฝีมือ
ก็ได้ก่อตั้งสหพันธ์แรงงานแห่งอเมริกา (American Federation of labor or AFT)
ขึ้น ต่อมา AFT ก็ได้พัฒนาเป็นสหภาพแรงงาน (Labor Union) ของประเทศซึ่ง
ประกอบไปด้วยสหภาพของผู้ใช้แรงงานประจำชาติ (National Craft Unions)¹

ถึงแม้ว่า สหรัฐอเมริกาในยุคนี้จะมี Common law แต่ก็ไร้สมรรถภาพ
ในการปฏิบัติ ทั้งนี้ในระบบ Common law นั้นถือว่า สัญญาใด ๆ การรวมตัวใด ๆ
หรือข้อตกลงใด ๆ ซึ่งกระทำให้เกิดการผูกขาด หรือก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้า
ที่ไร้เหตุผล ถือว่าเป็นการผิดกฎหมายและเป็นโมฆะ เพราะเป็นการจำกัดทางการค้า
(Restraint of trade) ซึ่งบดบังโทษสำหรับพฤติกรรมดังกล่าวก็คือ ปฏิเสธ
ที่จะให้มีผลบังคับตามกฎหมาย² แต่ไม่มีโทษทางอาญา³ และทำได้อำนาจนิติที่สมบูรณ์
ในการห้ามปรามการแข่งขันที่ มุขัตธรรมไม่ common law มีมากและค่าแต่ละแห่ง
ก็มีอำนาจอิสระในการพิจารณาคดี จึงเป็นเหตุให้เกิดความสับสนย่อย ๆ ซึ่งบางครั้ง
common law ในบางสภาวะกลับสนับสนุนการรวมตัว เพื่อจำกัดการแข่งขันด้วยซ้ำไป
ถ้าหากว่าผู้กระทำการรวมตัวนั้นสามารถแสดงให้เห็นว่า เขามีผลประโยชน์รวมใน
เศรษฐกิจนั้น และมีได้กระทำโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะมุ่งร้ายต่อบุคคลที่สาม⁴

ต่อมาในศตวรรษที่ 19 ก็เริ่มปรากฏชัดว่า common law ไม่สามารถที่จะ
จะยับยั้งการ เจริญเติบโตของการผูกขาดอันทำให้ระบบการแข่งขันตกอยู่ในสภาวะที่
น่าวิตกอย่างยิ่ง ความชั่วร้ายของกลุ่มผูกขาด (Trust) ในยุคนี้ได้ออกฝักรากลึก-
ลงในจิตใจของสาธารณชนโดยทั่วไป ความส่านึกว่าการผูกขาดเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายจะเกิด
ขึ้นทันทีในชีวิตประจำวันโดยไม่จำเป็นต้องรอการพิสูจน์จากหลักวิชาการทาง เศรษฐศาสตร์

¹Ibid., p.559.

²A.Lincoln Lavine, Modern Business law (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, Inc., 1973) p.763.

³James L. Houghteling, George G.Pierce, The Legal Environ-
ment of Business (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1975)
p.809.

⁴A.D. Neale, The Antitrust Laws of the United States of
America (Cambridge at the University press, 1976) p.14.

ด้วยเหตุนี้ การตราพระราชบัญญัติเพื่อป้องกันการผูกขาดโดยสภาผู้แทน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและยินดีอย่างยิ่งในภาวะคับขันเช่นนี้ ดังเช่น วุฒิสมาชิก Sherman ได้กล่าวไว้ว่า "หากเราไม่สามารถทนต่อจักรพรรดิที่ใช้อำนาจทางการเมืองแล้ว เราก็ไม่อาจที่จะทนต่อจักรพรรดิที่มีอำนาจเหนือการผลิต การขนส่งและการค้าขายอันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตได้"¹

ข. รัฐบัญญัติป้องกันการผูกขาดที่สำคัญ

บทบัญญัติที่มีสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันการผูกขาดนี้มีอยู่น้อยและรวบรัด สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา บทบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของรัฐบัญญัติ 3 ฉบับด้วยกัน คือ The Sherman Act of 1890, The Clayton Act of 1914, The Federal Trade Commission Act 1914

1: The Sherman Act of 1890

ก) เหตุผลในการตรารัฐบัญญัติฉบับนี้เนื่องมาจากโครงสร้างเศรษฐกิจของสหรัฐในระหว่างปี ค.ศ. 1865-1890 ตกอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของระบบการผูกขาด ในขณะที่ common law ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากผลร้ายเหล่านี้ และจากแรงกดดันของพลังชาวนากรรมกร เพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของสาธารณะ รัฐบัญญัติฉบับนี้จึงได้ถูกตราขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1890

ข) สาระสำคัญของบทบัญญัติ The Sherman Act เป็นกฎหมายป้องกันการผูกขาดขั้นพื้นฐานที่ใช้บังคับการกระทำความผิดระหว่างรัฐและการกระทำความผิดระหว่างประเทศ บทบัญญัติที่สำคัญของกฎหมายนี้ได้แก่ 2 มาตราแรก ดังนี้ คือ

มาตรา 1. "สัญญาหรือการรวมตัวใด ๆ ที่กระทำในรูปของทรัสต์ หรือรูปแบบอื่นซึ่งในลักษณะเดียวกัน หรือการสมรู้ร่วมคิดกันในการจำกัดทางการค้าหรือการพาณิชย์ระหว่างรัฐต่าง ๆ หรือกับต่างประเทศ ถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย."

¹A.D. Neale, The Antitrust Law of the United States of America (Cambridge : At The University press, 1976) p.3.

มาตรา 2 "บุคคลใดที่จะทำการผูกขาด หรือพยายามที่จะทำการผูกขาด หรือรวมตัวกันหรือสมุ้รวมคิดกันกับบุคคลอื่น ๆ ไม่ว่าคนเดียวหรือหลายคนในการทำการผูกขาดไม่ว่าส่วนใด ๆ ของการค้าหรือการพาณิชย์ระหว่างรัฐต่าง ๆ หรือกับต่างประเทศ ถือว่ามีความผิดลหุโทษ..."¹

ค) การบังคับใช้และโทษของรัฐบัญญัตินี้

การบังคับใช้รัฐบัญญัตินี้กระทำได้โดยการฟ้องร้องทางคดีอาญา (criminal prosecution) และการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง (a civil suit)

การดำเนินฟ้องร้องคดีอาญานี้อยู่ในอำนาจของกระทรวงยุติธรรม (The Department of Justice) โดยมีอธิบดีกรมอัยการ (The Attorney General) เป็นผู้ฟ้องคดีอาญา นอกจากนี้อธิบดีกรมอัยการยังสามารถดำเนินฟ้องร้องทางแพ่ง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ธุรกิจที่ฝ่าฝืนกฎหมายนี้สลายตัวหรือยุติปฏิบัติการบางส่วนที่กระทำผิดกฎหมายได้² การฟ้องคดีแพ่งนี้สามารถทำได้โดยฟ้องเกี่ยวเนื่องไปพร้อมกับการฟ้องคดีอาญา ซึ่งศาลอาจรวมพิจารณาไปพร้อมกันเพื่อความรวดเร็ว หรือฟ้องหลังจากที่ศาลได้พิพากษาคดีอาญาแล้วก็ได้³

บทลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายนี้ ต้องระวางโทษปรับ (fine) ไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴

สำหรับการฟ้องร้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายโดยเอกชนนั้น ผู้ที่ได้รับความเสียหาย หรือขาดทุน จากการละเมิดกฎหมายนี้สามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งได้ เพื่อตัดบัญชีหายยุ่งยากในการเรียกค่าเสียหายในส่วนแพ่งนี้ รัฐบัญญัตินี้

1 A.D.Neale, The Antitrust Law of the U.S.A., p.3.

2 A.Lincoln Lavine, Modern Business Law, p.764.

3 A.D.Neale The Antitrust Law of the U.S.A., p.4.

4 Houghteling, Jame L. and Pierce, George G. The Legal Environment of Business, p.810.

ได้กำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าใช้จ่ายเสียหายเป็นจำนวน 3 เท่าตัวของค่าเสียหายที่พิสูจน์ได้จริง หรือที่เรียกว่า "treble damages" ¹ รวมทั้งค่าทนายความด้วย

บทบัญญัติของ the Sherman Act ยังได้บัญญัติมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ในการวางแนวทางและระเบียบของขบวนการพิจารณาคดีในการใช้ดุลพินิจ เพื่อป้องกันและจำกัดการละเมิดกฎหมายนี้

นอกจากนี้ บทบัญญัตียังได้อนุญาตให้ศาลของสหพันธรัฐ (Federal court) สามารถตีความตัวบทกฎหมายและจัดนิยามให้เป็นหมวดหมู่เพื่อประโยชน์ในอนาคตในการควบคุมพฤติกรรมของธุรกิจต่าง ๆ ที่เป็นการกระทำการละเมิดกฎหมาย ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้ธุรกิจที่ละเมิดกฎหมายสลายตัวทั้งหมด หรือให้ยุติปฏิบัติการบางอย่างนั้นได้ซึ่งวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้มีความจำเป็นสำหรับป้องกันการกระทำผิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งใช้ได้ผลยิ่งกว่าการลงโทษทางอาญา²

หลักในการพิจารณาการกระทำผิดตาม the Sherman Act นี้ ท่านวุฒิสมาชิก Sherman ได้แนะแนวทางการพิจารณาไว้ในขณะที่เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวว่า "การรวมตัวกันที่ขบถด้วยกฎหมายข่มส่งเสริมदानผลผลิต ส่วนการรวมตัวที่ผิดกฎหมายนั้น ข่มกีดกันการแข่งขันและจำกัดทางการค้า..... ซึ่งการรวมตัวกันที่ผิดกฎหมายนี้สามารถทดสอบพิสูจน์ด้วยกฎของ common law และประเพณีของมนุษย์"³

ง) การใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดกับองค์กรแรงงานเป็นการผิดเจตนารมณ์

เจตนารมณ์ของการตรากฎหมายฉบับนี้ มุ่งที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการต่อต้านการรวมตัวกันทางธุรกิจของการผูกขาด แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างไร้ที่น่าเชื่อที่กฎหมายฉบับนี้กลับถูกใช้บังคับครั้งแรกในการต่อต้านคัดค้านการรวมตัวกันเป็นองค์กร

¹William T. Schanty, Leonard F. Robertson "Antitrust Law" in Essentials of Business Law p.561.

²A.D.Neale, The Antitrust Laws of the United States of America, p. 3-4.

³Ibid., p.13.

ของผู้ใช้แรงงาน กล่าวคือ ในขณะที่ใช้ common law (ค.ศ. 1880) ศาลไดวินิจ-
 ฉัยในคดี *Vegeahn v. Guntner* ว่า การนัดหยุดงานของกรรมกรโดยการปิดกั้น
 โรงงานมิให้คนงานอื่นเข้าไปทำงานได้ตามปกตินั้น จะต้องถูกยับยั้ง ทั้งนี้เพราะเหตุ-
 ผลที่ว่า "ไม่มีบุคคลใดที่จะมีอำนาจโดยชอบธรรมตามกฎหมายในการห้ามปรามนายจ้าง
 หรือบุคคลอื่นที่เป็นลูกจ้างมิให้กระทำการตามสิทธิของเขาได้" และศาลทั้งประเทศก็
 ยึดหลักการที่ว่าเป็นคือ "นายจ้างมีสิทธิที่จะปลอดจากการรบกวน" เป็นบรรทัดฐานใน
 การพิพากษาคดี¹ ต่อมาในปี ค.ศ. 1894 หลังจากที่พระราชบัญญัติ the Sherman
 Act ได้ถูกตราขึ้นมาแล้วขณะที่สหภาพรถไฟแห่งอเมริกาได้รวมตัวกันเป็นองค์กร เพื่อ
 เป็นพลังต่อรองกับนายจ้าง เมื่อบริษัท The Pullman Palace Car Company
 ได้ปฏิเสธที่จะเจรจากับสหภาพ ลูกจ้างทั้งหลายก็ผลัดงาน การใช้ความรุนแรง เช่น
 นี้เป็นผลให้เกิดความเสียหายเมื่อคดีถูกนำขึ้นสู่ศาล คำพิพากษาตาม the Sherman
 Act ก็ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในการต่อต้านสหภาพ ผู้นำกรรมกรทั้งหลายถูกศาลสั่ง
 จำคุกด้วยเหตุผลที่กระทำการฝ่าฝืน the Sherman Act ทั้งนี้ศาลได้ตีความตาม
 วัตถุประสงค์กฎหมายของ the Sherman Act ที่ว่า "การรวมตัวกันหรือการสมรู้ร่วมคิด
 กันในการจำกัดทางการค้า" มาประยุกต์ใช้กับการรวมตัวกันของสหภาพแรงงาน เช่น
 เดียวกับการรวมตัวกันของธุรกิจหลังจากเกิดคดีนี้เป็นต้นมาจนถึง ปี ค.ศ. 1914 เป็น
 เวลารวม 20 กว่าปี กฎหมาย the Sherman Act มักจะถูกใช้เป็นอาวุธในการ
 ต่อต้านสหภาพแรงงานเพื่อสลายการนัดหยุดงาน โดยเฉพาะในคดี *The Danbury
 Hatters case (Loewe v. Lawlor)* ศาลสูงของสหรัฐไดวินิจฉัยว่า "สห-
 ภาพการค้านี้โดยตัวมันเองแล้วถือว่าผิด the Sherman Act"²

สำหรับในด้าน การต่อต้านธุรกิจยักษ์ใหญ่ที่กระทำการผูกขาดนั้น ศาลก็สามารถ
 ใช้ the Sherman Act ให้บังเกิดผลได้เหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะล้มเหลวมาบ้างครั้ง
 ไม่นาน แต่ศาลและผู้บังคับคดีตามกฎหมายก็ได้ให้ความพยายามและในที่ที่สุดก็สามารถ

¹William T. Schanty, Leonard F. Robertson "Antitrust Law" In
Essentials of Business Law, p.559

²Ibid., p.559.

ยื่นหยัดต่อสู่ทำลายล้างปฏิบัติการที่เป็นารกีดกันทางการค้า และลดบทบาทของ trust ที่ทำการผูกขาดลงได้ระดับหนึ่ง จะเห็นได้จากกรณี trust ที่ใหญ่ที่สุดในยุคนั้น ถูกทำลายลงดังตัวอย่างการสลายตัวของ The Standard Oil Company of New Jersey และการสลายตัวของบริษัท American Tobacco Company

2. The Clayton Act of 1914

เมื่อสภานิติบัญญัติตรากฎหมาย the Sherman Act ขึ้นในปี ค.ศ. 1890 นั้น สภานิติบัญญัติไม่มีเจตนาที่จะใช้กฎหมายนี้ในการต่อต้านสหภาพแรงงาน เจตนาที่แท้จริงของกฎหมายนี้คือ การควบคุมธุรกิจใหญ่ที่กระทำโดยไม่ชอบธรรม แต่ the Sherman Act ก็ไม่สามารถประสพผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะเหตุที่บทบัญญัติของ the Sherman Act ใช้ภาษาที่เคลือบคลุม อันก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในการตีความของศาล และเกิดการโต้เถียงระหว่างนักวิจารณ์ว่า กฎหมายนี้สร้างปัญหามากกว่าแก้ปัญหาคงที่สาธารณชนทั่วไปต่างสงสัยว่ากฎหมายนี้บัญญัติขึ้นมาเพื่อต่อต้านการผูกขาด หรือสนับสนุนการผูกขาดกันแน่ เพื่อที่จะขจัดปัญหาขอยุ่ยากเหล่านี้ ประกอบกับแรงกดดันของเกษตรกรและกรรมกรในการคัดค้านคำพิพากษาของศาลที่ใช้ the Sherman Act ในการต่อต้านการรวมตัวกันเป็นองค์กรของสหภาพแรงงาน อีกทั้งเพื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติเพื่อการผูกขาด หรือการจำกัดทางการค้าให้ได้ผลขึ้น ในปี ค.ศ. 1914 สภานิติบัญญัติจึงได้ประกาศใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดอีก 2 ฉบับคือ the Clayton Act of 1914 และ the Federal Trade Commission Act of 1914

ก) การห้ามบังคับใช้กฎหมายป้องกันการผูกขาดกับองค์กรแรงงาน

The Clayton Act ถูกตราขึ้นเพื่อชี้แจงให้ชัดแจ้งว่า ธุรกิจใหญ่ที่ทำการแข่งขันโดยไม่ยุติธรรมจะต้องถูกยับยั้ง กฎหมายป้องกันการผูกขาดไม่มีเจตนาและ

เป้าหมายในการต่อต้านการรวมตัวกันขององค์กรสหภาพแรงงาน ด้วยเหตุนี้ the Clayton Act จึงมักถูกเรียกว่า "Labors's Magna Carta" ¹ ทั้งนี้เพราะว่ากฎหมาย the Clayton Act นี้ได้บัญญัติสองมาตราที่ใช้ประโยชน์โดยเฉพาะในการปกป้ององค์กรของผู้ใช้แรงงานดังนี้คือ

มาตรา 6 ของ the Clayton Act บัญญัติมีใจความว่า กฎหมายป้องกันการผูกขาด มิใช่มีไว้สำหรับตีความไปในทางห้ามปรามการเกิดขึ้นขององค์กรเกษตรกรหรือสหภาพผู้ใช้แรงงานที่ได้กระทำการจดทะเบียนและมีสิทธิถูกต้องตามกฎหมาย² การบัญญัติ the Clayton Act ในมาตรานี้มีผลทำให้สหภาพแรงงานและองค์กรของกรรมกรได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับใช้ของ the Sherman Act และ the Clayton Act

มาตรา 20 ของ the Clayton Act บัญญัติมีใจความว่า ห้ามการค้าสหพันธ์รัฐออกคำสั่งที่เกี่ยวกับคดีระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง หรือระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่มีส่วนพัวพันในการโต้เถียงถึงสภาพและเงื่อนไขของการว่าจ้าง³

นับตั้งแต่ได้มีการบัญญัติ the Clayton Act เป็นต้นตามกฎหมายป้องกันการผูกขาดก็ได้นำมาใช้ห้ามปรามพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต่อต้านการแข่งขันไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของธุรกิจการพาณิชย์ในแนวทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น และในสภาพเช่นนี้เองสมาชิกของสหภาพแรงงานหรือองค์กรเกษตรกร ก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และกฎหมายแรงงานก็ได้ก่อให้เกิดความคับข้องใจแก่บริษัทรัฐบัญญัติของสหพันธ์ฉบับอื่น ๆ

ข) สาระสำคัญของบทบัญญัติเพื่อโค่นล้มระบบการผูกขาดตั้งแต่

จุดเริ่มต้น

สำหรับ the Clayton Act นี้ มีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะโค่นล้มระบบผูกขาดตั้งแต่จุดเริ่มต้นเมื่อมีการกระทำการขึ้นในระยะเริ่มแรก ซึ่งต่างไปจาก

William T. Schanty, Leonard F. Robertson "Antitrust Law" in Essential of Business La p.560.

2Ibid., p.560-561.

3Ibid., p.561.

the Sherman Act ที่มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการผูกขาดหลังจากที่ได้ก่อ-
เนิดขึ้นเป็นรูปร่างแล้ว¹

ดังนั้น จุดเริ่มต้นของ the Clayton Act จึงมุ่งไปสู่การควบคุมการ
กระทำดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติ (Price
discrimination) ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 2 และต่อมาถูกแก้ไขได้รัดกุมขึ้นโดย
the Robinson-Pattman Act of 1938

(2) ขอตกลงค้าขายเฉพาะราย หรือสัญญาผูกมัด
(exclusive dealing) ("tying" contracts) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 3

(3) การเข้าถือสิทธิในหุ้นหรือสินทรัพย์ของบริษัทคู่แข่ง
แข่งขัน (stock acquisition and acquisition of assets of competition
company) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 7 และต่อมาถูกแก้ไขโดย the Celler-
-Kefauver Act of 1950

(4) การเป็นกรรมการร่วมในหลายบริษัทที่ประกอบ
ธุรกิจประเภทเดียวกัน (Interlocking directorates) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 8

การกระทำดังกล่าวมานี้จะถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายต่อเมื่อผล
ของมันทำให้สภาวะแห่งการแข่งขันลดน้อยลงหรือมุ่งที่จะเสริมสร้างการผูกขาด

สาระสำคัญของบทบัญญัติใน the Clayton Act เกี่ยวกับการป้องกัน
การผูกขาดพอที่จะสรุปได้ดังนี้

(1) การกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติ (Price
discrimination) บัญญัติห้ามการกระทำอันเป็นการกำหนดราคาโดยเลือกปฏิบัติ
ระหว่างผู้ซื้อต่างกัน "เมื่อผลของการกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัตินั้นจะเป็นการ

1A.Lincoln Lavine, Modern Business Law, p.764.

ทำให้ระบบแข่งขันลดน้อยถอยลงหรือมุ่งที่จะเสริมสร้างการผูกขาดในระดับใด ๆ ของ การพาณิชย์ มาตรการนี้ได้ถูกตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติเพื่อจำกัดผู้แข่งขันให้หมด ไปด้วยการลดราคาอย่างต่ำมาก ๆ จากนั้นผู้ที่ขึ้นอยู่ได้ก็จะขึ้นราคาให้สูงกว่าระดับเดิม

มาตรา 2 นี้ ต่อมาได้ถูกแก้ไขให้รัดกุมเข้มงวดแต่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของโครงสร้างเศรษฐกิจที่สลับซับซ้อน ในกาลต่อมาโดย the Robinson-Pattman Act of 1936 สำคัญของ บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่นี้บ่งว่า " การกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติระหว่างผู้ซื้อโภคภัณฑ์ ต่างรายกันในสินค้าที่มีระดับและคุณภาพเหมือนกัน ซึ่งเป็นผลให้การแข่งขันลดน้อยลง หรือมุ่งที่จะเสริมสร้างการผูกขาด ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย¹

แต่การกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติ กระทำได้ในสภาพ- การณดังต่อไปนี้ ถ้าหากผู้ขายสามารถแสดงหลักฐานให้ปรากฏชัดว่า

(ก) การกระทำนั้น กระทำด้วยความสุจริตใจ และไม่ อยู่ในสภาพที่จะเป็นผลให้เกิดการจำกัดทางการค้าหรือการผูกขาด

(ข) เพราะเหตุระดับความแตกต่างของต้นทุนการขาย หรือการขนส่งและคุณภาพที่ต่างกัน

(ค) เพราะเหตุปริมาณต่างกัน

(ง) เพราะเหตุมีเงื่อนไขที่ต่างกัน

(จ) เพื่อความจำเป็นที่จะก่อให้เกิดการแข่งขัน

(ฉ) เพราะเป็นสหกรณ์

The Robinson-Pattman Act ยังได้บัญญัติอนุญาตให้ขยายปริมาณส่วน ลดของราคาได้เฉพาะในกรณีที่ผู้ขายสามารถแสดงหลักฐานให้ประจักษ์ชัดถึงรายรับจ่าย ที่แท้จริงในด้านเศรษฐกิจของต้นทุนการผลิต การขาย และการขนส่งของผู้ขาย (หมายความว่า จะเลือกกำหนดลดราคาได้เฉพาะกรณีมีเหตุผลที่เหมาะสมทางด้าน

¹ Ibid., p.765-766.

เศรษฐกิจเท่านั้นจะลดราคาอย่างเห็นผลไม่ได้)

นอกจากนี้ the Robinson-Pattman Act ยังได้บัญญัติอนุญาตให้มีการกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติได้ ในกรณีที่เป็นการเลือกปฏิบัติที่มุ่งไปเพื่อขาย หรือสินค้าตามฤดูกาล หรือในกรณีของการ เลิกกิจการซึ่งได้กระทำด้วยความสุจริตใจ¹

แต่อย่างไรก็ตาม the Robinson-Pattman Act ยังได้บัญญัติห้ามไปถึงการกำหนดราคาสินค้าโดยการเลือกปฏิบัติในทางอ้อมในบางกรณีอีกด้วย เช่น

(ก) การจ่ายเงินสำหรับค่านายหน้า (commissions) ค่าธรรมเนียม (fees) หรือการหักส่วนลด (discounts) เมื่อการจ่ายเงินดังกล่าวนี้ไม่มีการบริการ เป็นการแลกเปลี่ยนตอบแทน

(ข) การให้พิเศษสำหรับการโฆษณา หรือการบริการในทางการค้า ขอมกระทำไม่ได้ เว้นเสียแต่ว่าการให้พิเศษนั้นเสนอแก่ลูกค้าผู้แข่งขันทุกคนบนพื้นฐานเดียวกัน หรือมีโอกาสได้รับผลประโยชน์เท่าเทียมกัน

บทบัญญัตินี้มีโทษทางอาญาและมีผลบังคับคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่เข้าร่วมการค้าเกี่ยวกับการกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ "บุคคลใดไม่ว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยอมให้หรือยอมรับโดยรู้ตัวว่าเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติถือว่ามีความผิดตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" ทั้งนี้ให้หมายรวมถึงลูกค้าของเขาด้วย นั่นก็คือบุคคลดังต่อไปนี้ผู้ดำเนินการ ผู้ประกอบการ พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าขายส่ง ผู้แทนจำหน่าย ผู้ขายส่ง และพ่อค้าขายปลีก ต่างก็มีความผิดเท่าเทียมกัน ถ้าหากว่าพวกเขามีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ในธุรกิจที่มีการกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติ"²

(2) ข้อตกลงการขายเฉพาะรายหรือสัญญาผูกมัด

(Exclusive dealing "tying" contract)

¹ James L. Houghteling, George G. Pierce, The Legal Environment of Business, p. 877.

² Ibid., p. 766-767.

มาตรา 3 ของ the Clayton Act บัญญัติมีสาระว่า การกระทำต่อไปนี้ถือว่าเป็นการผิดกฎหมายคือ บุคคลใดทำธุรกิจเกี่ยวกับการพาณิชย์ระหว่างรัฐในการให้เข้าหรือขายสินค้า เครื่องจักร หรือผลผลิต โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เข้าหรือผู้ซื้อจะไม่ทำการติดต่อเข้า หรือซื้อเกี่ยวกับสินค้า เครื่องจักรกล ผลผลิต ดังกล่าวกับคู่แข่งชั้นรายอื่น ๆ ของผู้ให้เข้าหรือผู้ขายซึ่งผลของการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำให้การแข่งขันลดน้อยลงหรือมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดการผูกขาด¹

การวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นการฝ่าฝืนตามมาตรา 3 นี้หรือไม่นั้น โดยหลักทั่วไปแล้ว ศาลสูงได้ตัดสินเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วในคดี Fashion Originators' Guild of America, Inc. v. Federal Trade Commission

ว่า " ข้อตกลงนี้จะถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เฉพาะในกรณีที่ผู้ผลิตนั้นอยู่ในฐานะ

ที่มีอิทธิพลครอบงำเหนือตลาด และพยายามรักษาหรือขยายฐานะของเขาให้ใหญ่ขึ้น โดยใช้การกระทำดังกล่าว เป็นเครื่องมือ² นอกจากนี้ศาลสูงยังได้ตีความมาตรา 3 นี้ ในการวินิจฉัยคดี International Business Machines Corporation v. United State

ว่า " tying" contract หมายถึงสัญญาที่ผู้ซื้อ หรือผู้เข้าในผลผลิตบางอย่างตกลงกับผู้ผลิตที่จะใช้ผลผลิตที่ผลิตโดยผู้ผลิตรายนั้นเท่านั้น หรือตกลงว่าจะไม่ใช้ผลผลิตของผู้ผลิตซึ่ง เป็นคู่แข่งชั้นรายอื่น³

ซึ่งในทำนองเดียวกัน การที่ผู้ขายปฏิเสธที่จะขายผลผลิตชนิดหนึ่ง (ผลผลิตผูกมัด) ให้แก่ลูกค้า นอกเสียจากว่าลูกค้าตกลงที่จะซื้อผลผลิตชนิดที่สอง (ผลผลิตที่ผูกมัด) ก็เช่นกัน⁴ ซึ่งสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าวมานี้ ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย ทั้งนี้เพราะว่าเป็นการจำกัดทางธุรกิจการค้า

(3) การเข้าถือสิทธิในหุ้นหรือสินทรัพย์ของบริษัทคู่แข่ง

(Stocks acquisition and acquisition of assets of competing companies)

¹ A.Lincoln Lavine, Modern Business Law, p.765.

² James I.Houghteling, George G.Pierce, The Legal Environment of Business, p.855-858.

³ Ibid., p.859-863.

⁴ William T.Schanty, Leonard F.Robertson "Antitrust Law" in Essentials of Business Law, p. 564.

มาตรา 7 ของ the Clayton Act บัญญัติว่า "ห้ามบริษัทใดเข้าถือสิทธิในหุ้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของอีกบริษัทหนึ่งไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งจะเป็นผลอันอาจทำให้การแข่งขันระหว่างบริษัทฯ ผูกพันกับบริษัทผู้เข้าถือหุ้นลดน้อยลงหรือก่อให้เกิดการจำกัด...ทางพาณิชย์ ไม่ว่าในลุ่มหนึ่งส่วนใดหรือทั้งประชาคม, หรือพยายามที่จะทำการผูกขาดไม่ว่าจะเป็นไปในระดับใดของการพาณิชย์"

แต่บทบัญญัตินี้ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการบังคับพวกนักธุรกิจหัวโล้น เพราะในเวลาต่อมาปรากฏว่า บริษัทที่ประสงค์จะไต่เปรียบในการมีอำนาจควบคุมเหนืออีกบริษัท ก็สามารถกระทำไต่เช่นกันด้วยการเข้าถือสิทธิในสินทรัพย์ของอีกบริษัทหนึ่ง แทนที่จะเป็นการเข้าถือหุ้น ดังนั้น เพื่ออุดช่องว่างของบทบัญญัตินี้ มาตรา 7 แห่ง the Clayton Act จึงถูกแก้ไขเยียวยาโดย the Celler-Kefauver Act of 1950 และบทบัญญัติใหม่จึงมีข้อความดังนี้

"ห้ามบริษัทใด... เข้าถือสิทธิในหุ้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม... และห้ามบริษัทใด... เข้าถือสิทธิในสินทรัพย์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของอีกบริษัทหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของการพาณิชย์ของภาคใด ๆ ในประเทศซึ่งการเข้าถือสิทธินี้จะ เป็นผลทำให้การแข่งขันลดน้อยลง หรือเป็นการพยายามที่จะทำการผูกขาด"²

นอกจากการเข้าถือสิทธิในหุ้นหรือสินทรัพย์ของบริษัทคู่แข่งแล้ว เพื่อที่จะขยายฐานะอำนาจทางเศรษฐกิจ บริษัทอาจกระทำการเข้าควบ (merge) หรือรวมกัน (consolidate) กับบริษัทอื่น ๆ ถึงแม้ว่าพฤติการณ์ดังกล่าวนี้โดยตัวมันเองแล้วไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ถ้าวิเคราะห์อย่างใกล้ชิดด้วยหลักฐานะแล้ว ก็จะพบว่า การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายป้องกันการผูก

¹James L. Houghteling, George G. Pierce, The Legal Environment of Business p.821.

²Ibid., p.822.

ขาดได้ หากปรากฏว่าการควบบริษัท (merger) หรือการรวมบริษัท (consolidation) จนสามารถควบคุมหรือทรัพย์สินส่วนใหญ่ของตลาดอันเป็นผลทำให้การแข่งขันในตลาดเฉพาะอย่างลดน้อยลง หรือมุ่งที่จะทำการผูกขาด เว้นเสียแต่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะไดรื่องทุกขและพิสูจน์ว่าผลแห่งการกระทำดังกล่าวมิได้เป็นไปตามที่ผู้ถูกกล่าวหา¹

(4) การเป็นกรรมการรวมในหลายบริษัทที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน (Interlocking Directorate)

มาตรา 8 ของ the Clayton Act บัญญัติไว้ว่า "ห้ามบุคคลใดเขาเป็นกรรมการรวมในคณะกรรมการของสองบริษัทขึ้นไป ซึ่งบริษัทเหล่านั้นเป็นคู่แข่งกับบริษัทของตนในด้านอุตสาหกรรมหรือด้านภูมิศาสตร์ ไม่ว่านในอดีตหรือปัจจุบันซึ่งการเข้าเป็นกรรมการรวมในบริษัทคู่แข่งนั้น เป็นผลให้ระบบการแข่งขันถูกขจัดออกไป"²

แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัตินี้จะบังคับใช้เฉพาะกับกรณีที่บริษัทหนึ่งนั้นมีทุนเงินคงเหลือ และผลกำไรที่ยังไม่แบ่งปัน มากกว่าหนึ่งล้านเหรียญสหรัฐ เท่านั้น

ค) การบังคับใช้และโทษของพระราชบัญญัตินี้

บทบัญญัติของ the Clayton Act ไม่มีกำหนดโทษทางอาญา คุณมีแต่สิทธิเรียกร้องและการดำเนินทางแพ่ง กล่าวคือ กระทรวงยุติธรรมจะเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นฝ่ายจัดตั้งวางหลักเกณฑ์ในการดำเนินขบวนการพิจารณาคดีทางแพ่ง แต่ฝ่ายที่มีอำนาจสิทธิเด็ดขาดในการดำเนินขบวนการพิจารณาและบังคับคดีตาม the Clayton Act นี้คือคณะกรรมการการค้าสหพันธ์ Federal Trade Commission (FTC.) ซึ่งมาตรา 2 แห่ง the Clayton Act ได้บัญญัติมอบอำนาจสิทธิขาดเช่นนี้ให้แก่ FTC. ดังนั้น FTC. จึงไม่มีอำนาจในการดำเนินคดีทางอาญาแต่อย่างไร³

¹A. Lincoln Lavine, Modern Business Law, p.765.

²Ibid., p.765.

³A.D. Neale, The Antitrust Laws of the United States of America, p.4.

สำหรับการดำเนินคดีทางแพ่งนั้น FTC. มีอำนาจที่จะชี้แจงและห้ามปรามหน่วยธุรกิจหรือบริษัทที่ดำเนินการอันเป็นการละเมิดบทบัญญัติ the Clayton Act ด้วยการสืบสวนสอบสวนด้วยตนเองหรือด้วยการรับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหาย หรือผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง แล้วทำการสอบสวนและพิจารณาขอเท็จจริงถ้าหาก FTC. ค้นพบว่ามี การละเมิดบทบัญญัติ the Clayton Act แล้วก็สามารถที่จะออกคำสั่งระงับหรือยกเลิก การกระทำที่ละเมิดนั้นได้ ซึ่งคำสั่ง เช่นนี้ หากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นด้วยก็ สามารถอุทธรณ์คำสั่งของ FTC. ดังกล่าวนี้อันไปยังศาลอุทธรณ์ของสหพันธ์เพื่อทำการวินิจฉัยตัดสินคดีเป็นครั้งสุดท้ายได้ ซึ่งคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ของสหพันธ์นี้ถือว่าเป็นที่สุด¹

3. The Federal Trade Commission of 1914

ก. การก่อตั้งคณะกรรมการการค้าสหพันธ์

The Federal Trade Commission Act นี้ได้ถูกตราขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1914 ภายหลังจากที่สภานิติบัญญัติได้ผ่านร่าง the Clayton Act ไปเพียง 2-3 สัปดาห์² โดยรัฐมีความมุ่งหมายที่จะจัดตั้งองค์กรบริหารขึ้นเพื่อที่จะดำเนินการ งานให้ กฎหมายป้องกันการผูกขาดมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงได้จัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า "คณะกรรมการการค้าสหพันธ์" (The Federal Trade Commission หรือ FTC.) ขึ้น โดยหน่วยงานนี้กฎหมาย ได้มอบอำนาจให้อย่างกว้างขวางที่จะตีความและบังคับตามกฎหมายป้องกันการผูกขาด ต่าง ๆ หน่วยงานนี้ซึ่งต่อมาได้เป็นที่รู้จัก และมีบทบาทในฐานะ "ผู้ตรวจสอบ" ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทางธุรกิจการค้า อำนาจของ FTC. นี้ ต่อมาได้ขยายขอบข่าย กว้างขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือ

¹ James L. Houghteling, George G. Pierce, The Legal Environment of Business, p. 181.

² The Clayton Act ถูกตราขึ้นเมื่อ October 15, 1914 The Federal Trade Commission Act ถูกตราขึ้นเมื่อ September 26, 1914.

ในมาตรา 5 ของ The Federal Trade Commission Act ได้
 บัญญัติให้ FTC. มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้หลักเกณฑ์ข้อห้ามเกี่ยวกับ "วิธีการแข่งขันที่
 ไม่ยุติธรรม" เริ่มแรกเดิมที FTC. มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้เฉพาะกับ the
 Clayton Act ซึ่งมีบทบังคับเฉพาะในส่วนแห่ง ดั่งนั้น FTC. จึงไม่มีอำนาจในการ
 สืบสวนสอบสวน พิจารณาหรือดำเนินฟ้องร้องคดีในขอหาความผิดที่มีโทษทางอาญา
 ตามกฎหมาย the Sherman Act สำหรับอำนาจในส่วนแห่งของ FTC. นี้ ต่อมา
 ได้ขยายขอบเขตกว้างขึ้น เมื่อศาลได้ตีความตัวบทมาตรา 5 นี้ และวางหลักเป็น
 บรรทัดฐานว่า "วิธีการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรมนั้น" ใ้รวมหมายถึงการกระทำที่เป็น
 การละเมิด the Sherman Act ด้วย¹ ดั่งนั้น อำนาจของ FTC. จึงขยายเข้า-
 ครอบคลุมบทบัญญัติของ the Sherman Act (เฉพาะในส่วนแห่งเท่านั้น) ต่อมา
 ก็ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตาม the Webb - Pomerence Export Trade Act
 ในการพิจารณากเว้นการกระทำบางอย่างของสมาคมผู้ส่งออกที่เคยถูกกล่าวหาว่า
 เป็นการกระทำผิดกฎหมายป้องกันการค้าผูกขาดอื่น ๆ

ในปี ค.ศ. 1936 อำนาจการพิจารณาของ FTC. ได้ขยายครอบคลุมไป
 ถึงการบังคับใช้ the Robinson-Pattman Act (ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่แก้ไข
 มาตรา 2 ของ the Clayton Act เกี่ยวกับการกำหนดราคาโดยการเลือก
 ปฏิบัติ)

ในปี ค.ศ. 1938 FCT. ก็ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจเหนือ the Wheeler-
 lea Act ซึ่งเป็นรัฐบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการค้าโฆษณาเท็จ เกี่ยวกับสินค้าประเภท
 อาหาร, ยา, เครื่องสำอาง และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการกระทำและปฏิบัติการใดๆ
 ที่เป็นการหลอกลวงและไม่ยุติธรรม ซึ่งก็หมายรวมถึงการกระทำที่ละเมิด the Wool
 Products Labeling Act of 1939 อันเป็นรัฐบัญญัติควบคุมวัตถุเจือปน และ

---

¹ A.D. Neale, The Antitrust Laws of the United States of
 America, p.4.

การติดตามเกี่ยวกับสินค้าประเภทขนสัตว์

ในปี ค.ศ. 1914 รัฐบาลยัติ ชื่อ The McCarran Act ให้นำ the Clayton Act และ the Federal Trade Commission Act ไปบังคับใช้กับธุรกิจ ที่เกี่ยวกับการประกันภัย เว้นแต่ส่วนที่ถูกบังคับโดยกฎหมายภายในของรัฐ (state law) แลว

ในปี ค.ศ. 1947 รัฐบาลยัติชื่อ the Lanhan Trade-Mark Act ก็ได้ให้ สิทธิอำนาจแก่ FTC. ในฐานะคณะกรรมการสิทธิบัตร (the Commission of Patent ในการยกเลิกเครื่องหมายการค้า (Trade mark) ที่จดทะเบียนแลว แต่เป็นเครื่องหมายการค้าที่หลอกลวง (deceptive) ผิดศีลธรรม (immoral) หรือที่อื้อฉาวอัปยศ (Scandalous) หรือเป็นเครื่องหมายการค้าที่ได้มาโดยฉ้อโกง หรือที่ได้มาโดยการละเมิดกฎหมาย

ข) หน้าที่หลักของคณะกรรมการการค้าสหพันธ์

หน้าที่หลักของ FTC. แบ่งได้ 3 ประการ คือ

1) สืบสวนสอบสวนพฤติการณ์ที่เป็นการจำกัดทางธุรกิจการค้าหรือการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม

2) สืบสวนสอบสวนปฏิบัติการทางการค้าที่ไม่ยุติธรรม

3) ตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารทางการค้ารวมทั้งการสอบสวน การประชุมปรึกษาแลวก็การทำรายงานเสนอ

รัฐบาลยัติ the Federal Trade Commission Act นี้ มีได้บัญญัติให้ เอกชนมีสิทธิที่จะแก้ไขความเสียหายด้วยตนเอง เว้นแต่ว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นที่ ประจักษ์ชัดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ยุติธรรมจริง ๆ และถ้าผู้เสียหายต้องการได้รับ ชดใช้ค่าเสียหายเป็นสามเท่าตัว (Treble damages) จากกรณีที่มีการละเมิด กฎหมายป้องกันการค้าผูกขาดแลว ผู้เสียหายนั้นก็ตองดำเนินร้องฟ้องคดีต่อศาลโดย ตรง ภายใต้ the Sherman Act หรือ the Clayton Act แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายนั้นอาจยื่นคำร้องทุกข้อ FTC. ซึ่งถ้าหากว่าในเบื้องต้นพอเห็นได้ว่าคำร้อง

ทุกชั้น มีมูลความจริง และมีส่วนเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ FTC ก็จะทำ การสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องทุกข์และออกคำสั่งเพื่อปลดเปลื้องคำร้องทุกข์นั้นตามระเบียบต่อไป¹

ค) การบังคับใช้และบทกำหนดโทษ

เมื่อ FTC ได้ออกคำสั่งระงับหรือยกเลิก ("cease and desist" order) เกี่ยวกับธุรกิจใดและคำสั่งนั้นถึงที่สุดแล้ว ผู้ที่ได้รับคำสั่งไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ถึงที่สุดนี้ได้แล้ว กฎหมายบัญญัติไว้ว่ามีความผิดทางแพ่งต้องถูกปรับครั้งละ 5,000 เหรียญ ในกรณีที่เป็นการโฆษณาเท็จซึ่งมีเจตนาที่จะหลอกลวงหรือทำให้เข้าใจผิด หรือการโฆษณาเท็จเกี่ยวกับสิ่งของที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แล้วกฎหมายบังคับไว้ว่า มีความผิดต้องปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำและปรับ และในกรณีกระทำความผิดซ้ำก็จะต้องถูกลงโทษเป็น 2 เท่าตัว²

ค. ปฏิบัติการเฉพาะอย่าง ที่ถือว่าเป็นการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม (Specific practices within the meaning of unfair competition)

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติที่เป็นหลักพื้นฐานอันสำคัญของการป้องกันการผูกขาดดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ประกอบกับคำพิพากษาของศาลต่าง ๆ เราพอจะสรุปได้ว่า ปฏิบัติการทางการค้าดังต่อไปนี้ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรมอันเป็นการจำกัดทางธุรกิจการค้า หรือทำให้การแข่งขันลดน้อยลงหรือก่อให้เกิดระบบการผูกขาด ซึ่งจำต้องถูกห้ามปรามและหากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

1. การผูกขาด (Monopolizing)

อำนาจการผูกขาด (monopoly power) หมายถึง อำนาจในการควบคุมราคา หรือในการกีดกันมิให้บุคคลอื่นมี-โอกาส เข้ามารวมแข่งขันในระบบตลาด ซึ่ง

¹ A. Lincoln Lavine, Modern Business Law, p.766.

² Ibid., p.766.

ผู้ทำการผูกขาดจะใช้อำนาจผูกขาดนี้โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะยึดครองตลาด เพื่อที่จะสามารถควบคุมกลไกตลาดของสินค้าเฉพาะอย่างใด แต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว การกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม และเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน The Sherman Act.

แต่ถ้าผู้ทำการผูกขาดใช้อำนาจการผูกขาดโดยมีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่จะหาตลาดหรือรักษาไว้ซึ่งระบบการแข่งขันของตลาด ย่อมไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

นอกจากนี้ การผูกขาดที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือเกิดขึ้นด้วยความไร้เดียงสา (คือไม่มีเจตนาที่จะผูกขาดหรือสร้างอำนาจควบคุมราคา) ย่อมไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การมีหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียวในเมืองเล็ก ๆ ที่ซึ่งอำนาจการซื้อของผู้อ่านในเมืองนั้น มีอำนาจการซื้อได้เพียงฉบับเดียว หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น การมีทีมฟุตบอลอาชีพเพียงทีมเดียวในเมืองที่มีแฟนกีฬาไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนมากกว่าหนึ่งทีม ดังนี้ทีมฟุตบอลอาชีพทีมเดียวนี้ไม่ถือว่าเป็นการผูกขาด (ดูคดี American Football League v. National Football League)¹

2. การพยายามที่จะผูกขาด (Attempts to monopolize)

ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยาม "การพยายามผูกขาด" ไว้ว่า การพยายามผูกขาดหมายถึงวิธีการของการวาง ความตั้งใจ และปฏิบัติการใด ซึ่งทำให้การผูกขาดประสพผลสำเร็จหรือได้รับความสำเร็จ² ซึ่งการกระทำพยายามผูกขาดนี้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน the Sherman Act แต่อย่างไรก็ตาม การพยายามผูกขาดนี้จะต้องพาดพิงไปถึงความประพฤติที่ไม่ยุติธรรม (ซึ่งไม่เพียงแต่นักธุรกิจที่ดีควรรู้อย่างไร เพราะบางครั้งนักธุรกิจที่ดีจริง ๆ นั้น สามารถจัดการแข่งขันที่มีอยู่ได้โดยไม่ได้กระทำการอันใดอันเป็นการไม่ยุติธรรม) เช่น การพยายามที่นำบุคคล

and
¹William T. Schanty, Leonard F. Robertson "Antitrust Law" in Essentials of Business Law, p.568 .

²Ibid., p.562.

อันทำการต่อต้าน (boycott) ผู้แข่งขันของเขา หรือการกำหนดราคาโดยการเลือกปฏิบัติ (discriminatory pricing) ในการพยายามขับไล่ผู้แข่งขันของเขาออกจากวงการธุรกิจ เช่นนี้ถือว่าเป็นความประพฤติที่ไม่ยุติธรรมและเป็นการพยายามผูกขาด

3. การรวมหัวกันหรือการสมรู้ร่วมคิดกันเพื่อจำกัดทางธุรกิจการค้า

(Combination or conspiracy)

การรวมหัวกันหรือการสมรู้ร่วมคิด ในการทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างอำนาจครอบงำตลาด ควบคุมการผลิต หรือจำหน่ายผลผลิต ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน the Sherman Act และบางรูปแบบก็เป็นการละเมิด the Clayton Act การรวมหัวกันเมื่อแบ่งตามวิธีการปฏิบัติแล้ว พอจำแนกได้ดังนี้

ก) การรวมหัวกันในรูปแบบทางเศรษฐกิจ (Economic Types of combination) แยกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1) การจำกัดทางการค้าในแนวระดับ (Horizontal restraint of Trade) ตัวอย่างเช่น การกำหนดราคา การแบ่งเขตตลาด การรวมกลุ่มต่อต้าน หรือรวมหัวคว่ำบาตร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้แข่งขันเกี่ยวกับด้านราคาต้นทุน ผลผลิตฯ

2) การจำกัดทางธุรกิจการค้าในแนวตั้ง (Vertical restraint of trade) ตัวอย่างเช่น การรักษาราคาขายปลีก (Resale price maintenance by seller) การกำหนดอาณาเขตการค้า และจำกัดจำนวนลูกค้า (Customer and Territorial restrictions) การผูกขาดการขายเฉพาะราย (Exclusive dealing) สัญญาผูกมัด หรือข้อตกลงผูกมัด (Tying contract or tying agreement)

ข) การรวมหัวกันในรูปแบบของการจัดการร่วม (Corporation type of combination) ตัวอย่างเช่น การควบบริษัทหรือการรวมบริษัทที่มีผลทำให้การแข่งขันลดน้อยไป การเข้าถือสิทธิในหุ้นหรือสินทรัพย์ของผู้แข่งขันด้วยกัน การเป็นกรรมการร่วมหลายบริษัทในธุรกิจประเภทเดียวกัน สัญญาร่วมค้าเฉพาะกิจบางชนิด (ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1)

๖. ปฏิบัติการบางอย่างที่ได้รับการยกเว้นจากกฎหมายป้องกันการผูกขาด

1. การรักษาราคาขายปลีก (Resale price maintenance)

ผู้ประกอบการโรงงานและพ่อค้าหลายต่อหลายคนได้ร้องเรียนว่า แม้อเมริกาจะมีกฎหมายที่เคร่งครัดเกี่ยวกับการกำหนดราคา แต่รัฐก็ไม่สามารถที่จะใช้กฎหมายป้องกันการต่อต้านการตัดราคากันอย่างเห็นแก่ตัว (price cutting) ได้ เพราะพวกพ่อค้าที่บ้าเลือด (Zealous dealer) ได้อาศัยผลกำไรจำนวนที่มากกว่าเป็นเหยื่อล่อผู้ซื้อ การลดราคาขายสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าทุน ตลาดที่เกิดการขายตัดราคากันอย่างเห็นแก่ตัว (price war) เช่นนี้ ในที่สุดพ่อค้ารายอื่นที่ขายสินค้าประเภทเดียวกันแต่มีเงินทุนน้อยกว่าก็จำต้องเลิกกิจการไป ผลก็คือผู้ประกอบการโรงงานก็ต้องสูญเสียโอกาสที่จะส่งสินค้าให้แก่ลูกค้าขายปลีกรายนั้น อันหมายถึงการสูญเสียผลประโยชน์ที่จะได้จากการขายสินค้านั้น และสูญเสียคุณค่าที่จะได้จากการโฆษณาสินค้าของเขาด้วย

ในปี ค.ศ. 1931 รัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาจึงได้ยอมรับเอา "กฎหมายการค้าที่ยุติธรรม" (" Fair Trade Law ") มาบังคับใช้โดยอนุญาตให้ผู้ประกอบการโรงงานทำการกำหนดราคาและบังคับให้พ่อค้าขายสินค้าที่มีเครื่องหมายของเขาในราคาขายปลีกขั้นต่ำสุดตามที่กำหนดไว้ได้

บทบัญญัติของกฎหมายนี้มีสาระดังนี้

ก) กฎหมายอนุญาตให้ผู้จำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าสามารถทำสัญญากับพ่อค้าขายปลีกสินค้าของเขา เพื่อตกลงให้ขายสินค้านั้นในราคาที่กำหนดไว้ได้

ข) กฎหมายบัญญัติขึ้นไม่เพียงแต่ใช้บังคับกับพ่อค้าขายปลีก ผู้ซึ่งได้ทำสัญญาขายในราคาที่กำหนดเท่านั้น หากกฎหมายนี้ยังใช้บังคับต่อต้านพวกพ่อค้าขายปลีกในสินค้าชนิดเดียวกันทั้งหมดที่ไม่ได้เข้าทำสัญญาแต่ได้รับหนังสือแจ้งราคาที่กำหนดขายนั้นแล้วไม่ปฏิบัติตามอีกด้วย ทั้งนี้เพราะเหตุผลที่ว่า การตัดราคาของพวกพ่อค้าขายปลีกที่ไม่ได้เข้าทำสัญญาแต่รับรู้อาณาที่กำหนดนี้เป็นการทำลายระบบตลาด

ที่มีการค้าอย่างยุติธรรม¹

นอกจากนี้ The Miller-Tyding Act of 1937 ได้บัญญัติอนุญาตให้ ผู้ผลิต (producer) หรือผู้จำหน่าย (distributor) สามารถทำสัญญากำหนดราคาขายปลีกขั้นต่ำสุดสำหรับสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า, ตรา, หรือชื่อการค้าของเขา ได้ ในหลักการต่อไปนี้²

(ก) ถ้าสัญญาดังกล่าวได้กำหนดราคาขายปลีกโดยถูกต้อง ตามกฎหมายของมลรัฐที่ทำการค้าขายสินค้านั้น และ

(ข) สินค้าที่กำหนดราคาขายปลีกนี้จะต้อง เป็นอิสระและ เปิดตลาดให้สินค้าอื่นที่มีลักษณะเดียวกันแข่งขันได้

2. ข้อตกลงในการส่งสินค้าออก (Export agreement)

เพื่อส่งเสริมการค้าขายธุรกิจไปยังต่างประเทศอันเป็นการแสวงหารายได้ เข้าประเทศในปี ค.ศ. 1918 ได้มีรัฐบัญญัติฉบับหนึ่งที่มีชื่อ The Webb-Pomerene Act of 1918 ถูกตราขึ้นเพื่อส่งเสริมการรวมตัวของพ่อค้าผู้ส่งสินค้าออก บทบัญญัติ ได้อนุญาตให้พวกพ่อค้าผู้ทำการส่งสินค้าออกนอกสามารถที่จะตกลงกระทำกร่วมกัน ได้แม้การนั้นจะเป็นการละเมิด the Sherman Act ตัวอย่างเช่น การเตรียม การกำหนดราคาสินค้าส่งออก เพื่อหลีกเลี่ยงการตัดราคาสินค้าที่จะส่งออกซึ่งกันและ กัน ข้อยกเว้นเช่นนี้ได้รับความเห็นชอบและส่งเสริมจากคณะกรรมการการค้า สหพันธ์ (FTC.) แต่ข้อตกลงกระทำร่วมกันเช่นนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า "การ รวมหัวตกลงกันเช่นนี้ต้องไม่เป็นการทำให้ขึ้นราคาสินค้า หรือจำกัดทางธุรกิจการค้า ภายในประเทศสหรัฐอเมริกา และทั้งยังต้องไม่เป็นการก่อให้เกิดผลเสียหายแก่พวก พ่อค้าผู้ส่งออกที่เป็นอิสระผู้ไม่พึงประสงค์ที่จะเข้าร่วมกลุ่มด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ข้อยกเว้นนี้ไม่ให้สิทธิแก่หน่วยธุรกิจของสหรัฐในการที่จะร่วมกันทำข้อตกลงในรูปแบบ

¹A. Lincoln Lavine, Modern Business Law, p.767.

²Ibid., p.768.

ของศาลระดับชาติได้¹

จ. ภาคเศรษฐกิจที่ได้รับการยกเว้นจากกฎหมายป้องกันการผูกขาด

1. ภาคแรงงาน (Labor sector)

กฎหมายป้องกันการผูกขาดไม่มีเจตนาที่จะต่อต้านการรวมตัวกันของสหภาพผู้ใช้แรงงาน ดังนั้นพฤติกรรมของผู้ใช้แรงงาน จึงได้รับการยกเว้นจากกฎหมายป้องกันการผูกขาด ดังเช่น มาตรา 6 ของ the Clayton Act ได้บัญญัติข้อความตอนหนึ่งไว้ว่า "แรงงานของมนุษย์ไม่ใช่สินค้าหรือสิ่งของการพาณิชย์ ด้วยเหตุนี้กฎหมายป้องกันการผูกขาดในปัจจุบันนี้จึงไม่กล่าวถึง เขาไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมของสหภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับหรือผลประโยชน์ของสมาชิกของสหภาพ หลักเกณฑ์นี้ยังคงให้ใช้บังคับถึงแม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นการทำลายการแข่งขันตราบเท่าที่พฤติกรรมนั้นเป็นการกระทำภายในวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรมและไม่เป็นการร่วมมือกับนายจ้าง² ตัวอย่างเช่น สหภาพที่เข้มแข็งอาจสามารถกีดกัน มิให้สินค้าจากโรงงานอื่น (ที่ไม่ใช่สมาชิกของสหภาพ) เข้าสู่ตลาดได้และสหภาพยังสามารถนำสินค้าจากแหล่งที่มีแรงงานต่ำไปขายยังแหล่งที่มีค่าแรงสูงได้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ ผลทางเศรษฐกิจก็คล้ายกับการรวมหัวต่อต้านทางการค้า (trade boycott) หรือการกำหนดราคา (price fixing) นั้นเอง แต่ก็ไม่มียกเว้นใดที่สามารถต่อต้านการกระทำของสหภาพนี้ได้ ทั้งนี้เพราะ มาตรา 6 ของ the Clayton Act มีอีกข้อความหนึ่งว่า "ไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายป้องกันการผูกขาดที่จะสามารถตีความไปในทางขัดขวางการคงอยู่และปฏิบัติการขององค์กรแรงงาน .." แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำของสหภาพนี้ต้อง เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกสหภาพเองและไม่ได้สมรุกรวมคิดกับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มแรงงาน (non-labor group) การกระทำของสหภาพนี้แม้จะไม่ถูกต้องตามศีลธรรมและเป็นการกระทำที่เห็นแก่ตัวก็ตาม ก็จะไม่ถูก

¹ A.D. Heale, The Antitrust Laws of the United States of America p.9

² Ibid., p.5.

พิจารณาคดีโทซโดยกฎหมาย¹ แมกกฎหมายจะคุ้มครองสภาพแรงงาน แต่นักธุรกิจก็ไม่มีสิทธิที่จะกอบโกยผลประโยชน์โดยอาศัยขอกฎหมายนี้ด้วยการสร้างสถานการณ์ เช่น การสร้างพยานเท็จว่าได้อัตราค่าจ้างเพราะการเรียกร้องของคนงาน เพื่อขึ้นราคาสินค้าได้ แต่กระนั้นก็ตาม ความใกล้ชิดระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างย่อมมีโอกาสที่จะสมัครรวมคิดเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งหากเกิดภาวะการณ์เช่นนี้ย่อมเป็นการยากที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

2. ภาคเกษตรกรรม (Agricultural marketing)

ภาคเกษตรกรรมนี้ ก็เช่นเดียวกันกับภาคแรงงานที่ได้รับการยกเว้นจากกฎหมายป้องกันการผูกขาด ทั้งนี้จะเห็นได้จาก มาตรา 6 ของ the Clayton Act ที่มีตอนหนึ่งบัญญัติว่า "...ไม่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายป้องกันการผูกขาดที่จะสามารถตีความไปในทางขัดขวางการคงอยู่และปฏิบัติการขององค์กร เกษตรกรรม หรือองค์กร ชาวไร่ชาวลวน ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อประสิทธิ์วัตถุประสงค์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย..." หลักการนี้ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติ The Capper-Volstead Act of 1922 และ The Co-operative Marketing Act of 1926 ช่วยปรุงแต่งและเสริมสร้างใหม่จนคงขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ภาพพฤติกรรมขององค์กร เกษตรกรรมนี้ กระทำไปนอกเหนือวัตถุประสงค์ที่ขบด้วยกฎหมายและเป็นผลกีดกัน (excluding) การแข่งขันทางธุรกิจแล้ว ก็อาจถูกฟ้องร้องต่อศาลได้

สำหรับในภาคเศรษฐกิจนี้ การผูกขาดที่สมบูรณ์ในตลาดอาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าหากว่าการผูกขาดนั้นมีเจตนาที่จะอุปถัมภ์การซื้อและการขายในระบบสหกรณ์²

3. ภาคประโยชน์สาธารณะ (Public utilities)

สำหรับเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมสมัยใหม่แล้ว กฎเกณฑ์ของการแข่งขัน

¹Ibid., p.6. (Supreme Court opinion in "United State v. Hutcheson et. al. 1914" case)

²Ibid., p.7. (United State v. Maryland and Virginia Milk producers' Association. Supreme Court, 1960).

(the competition regime) ก็คือกฎเกณฑ์ของกฎหมาย (the legal rule) นั้นเอง แต่เพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะแล้วการแข่งขันไม่ว่าจะคุมค่าเสมอไปและโดยความเป็นจริงก็เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า ในบางโอกาสเราจำเป็นต้องละทิ้งการแข่งขันในขอบข่ายบางชนิดนั้นก็คือ

ระบบสิทธิบัตร (the patent system) จะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายในการผูกขาดสำหรับนักประดิษฐ์ เพื่อที่จะเร่งเร้าให้เกิดการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ในทำนองเดียวกัน ระบบลิขสิทธิ์ (copy-right) และเครื่องหมายการค้า (trade-mark) ก็ควรได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายด้วย

ในสถานการณ์ การผูกขาดตามธรรมชาติ (National monopoly) ตัวอย่างเช่น การก่อกำเนิดและการปันส่วนกระแสไฟฟ้า การประปา สำหรับประโยชน์สาธารณะในภาวะการณ์ เช่นนี้ การแข่งขันอย่างเสรีไม่เหมาะที่จะเกิดขึ้นและก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ แต่กฎเกณฑ์สาธารณะ (public regulation) เท่านั้นที่เหมาะสมสำหรับเศรษฐกิจภาคนี้ โดยปกติแล้ว รัฐมักจะกระทำด้วยการออกกฎหมายพิเศษสำหรับการบริหารงานเกี่ยวกับสาธารณูปโภคโดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการพิเศษ การผูกขาดเช่นนี้เรียกว่า public monopoly ที่กฎหมายยินยอมเห็นชอบด้วย (Legal monopoly)

ยังมีอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกหลายอย่างซึ่งส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นการผูกขาดที่ไม่สมบูรณ์ (unwholesome monopoly) หรือไม่ก็เป็นผลร้ายหากมีการแข่งขันที่มากเกินไปด้วยพื้นฐานเหล่านี้ การคมนาคม การรถไฟ การขนส่ง การเดินเรือ สายการบิน จึงขึ้นอยู่กับกฎข้อบังคับของสาธารณะ ซึ่งการแข่งขันจะต้องถูกขับออกไปถึงแม้จะไม่ทั้งหมดด้วยหลักการต่าง ๆ เหล่านี้ การรวมตัวกันในบางกรณีถูกห้ามสำหรับการพาณิชย์ภายในประเทศ แต่ได้รับอนุญาตให้กระทำได้สำหรับการค้ากับต่างประเทศ เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์ทางการค้าอันเป็นผลประโยชน์ต่อประเทศชาติ

ในบางส่วนของความปลอดภัยระดับชาติ จะเห็นได้ชัดว่าไม่เหมาะสมกับการให้มีการแข่งขัน ตัวอย่างเช่น การสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์ การสร้างระเบิดนิวเคลีย หรือเครื่องมือสิ่งเหล่านี้รัฐบาลเท่านั้นที่จะกระทำได้ ยิ่งไปกว่านั้น อุตสาหกรรม

บางชนิดรัฐจำเป็นต้องรักษาไว้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ฐานระดมพล (Mobilization base)¹ เพื่อว่าประเทศชาติจะสามารถป้องกันตัวเองได้อย่างเพียงพอในภาวะคับขันยามสงคราม

---

¹Phillip Areeda, "American Antitrust Law" in Talk on American Law (Voice of America, Forum Lectures) p.199.

ประชาคมยุโรป

ก. สถาบันของประชาคมยุโรป

บ่อเกิดของประชาคมยุโรปประกอบด้วย 3 ประชาคม คือ

1. ประชาคมถ่านหินและเหล็กยุโรป (European Coal and Steel Community หรือ ECSC.) ซึ่งกำเนิดขึ้นในปี 1951 เนื่องจากสนธิสัญญากรุงปารีส หลักการของ ECSC. มุ่งเฉพาะเจาะจงให้ตลาดรวม (a common market) วัตถุประสงค์รวม (common objectives) และองค์กรรวม (common institutions)¹

ตลาดรวมของ ECSC. มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ทรัพยากร เกี่ยวกับถ่านหินและเหล็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยการห้ามไม่ให้มีภาษีศุลกากรระหว่างรัฐสมาชิก หรือการจำกัดจำนวนสินค้าเข้าและออกภายในรัฐสมาชิกจัดการแบ่งแยกระหว่าง ผู้ผลิต ผู้ซื้อ หรือผู้บริโภค ขจัดเงินอุดหนุนจากรัฐที่สนับสนุนผู้ผลิตอุตสาหกรรม และขจัดการผูกขาดทางการค้า²

วัตถุประสงค์รวม ของ ECSC. คือ การขยายเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการกินอยู่ภายในรัฐสมาชิก การจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างสมเหตุสมผลที่สุดโดยให้มีผลอุดมสมบูรณ์และป้องกันการจ้างงานและพยายามไม่ให้มีการรบกวนทางเศรษฐกิจ³

องค์กรรวม ของ ECSC. มี 4 องค์กร คือ

- ก) เจ้าหน้าที่ชั้นสูง (High Authority)
- ข) คณะมนตรีพิเศษ (Special Council of Ministers)
- ค) สภา (Parliamentary Assembly)
- ง) ศาลยุติธรรม (Court of Justice)

¹ มาตรา 1 ของ ECSC.

² มาตรา 4 ของ ECSC.

³ มาตรา 2 และมาตรา 3 ของ ECSC.

2. ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community หรือ EEC.) ซึ่งได้กำเนิดขึ้นในปี 1957 เนื่องจากสนธิสัญญากรุงโรม (Rome Treaty) ซึ่งเป็นประชาคมที่สำคัญที่สุดของ 3 ประชาคม

หลักการของ EEC. คือ ตั้งใจที่จะให้ประเทศของสมาชิกมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมโดยการกระทำร่วมกัน เพื่อจัดการกีดกันที่แบ่งแยกยุโรป มุ่งที่จะขจัดอุปสรรคที่มีอยู่และต้องการกระทำร่วมกันเพื่อประกันการขยายอย่างสม่ำเสมอของการค้าที่สมดุลง่ายและการแข่งขันที่เป็นธรรม และลดเลิกการจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศโดยให้มั่นนโยบายพาณิชย์ร่วม ดังนั้นการกระทำของประชาชนจึงมุ่งหมายที่จะ

- ก) ลดลงระบบภาษีอากรและการจำกัดจำนวนสินค้าเข้าและออก หรือมาตรการอื่นซึ่งมีผลเช่นกัน
- ข) ตั้งภาษีศุลกากรรวมและนโยบายพาณิชย์ร่วมในกรณีกับรัฐหรือประเทศที่สาม
- ค) ตั้งนโยบายร่วมเกี่ยวกับเกษตรกรรมและการขนส่ง
- ง) ตั้งระบบเพื่อไม่ให้เกิดการกีดกันทางการแข่งขันในตลาดร่วม

องค์กรบริหารของ EEC. ก็มีรูปแบบเช่นเดียวกับ ECSC.

3. ประชาคมพลังปรมาณูยุโรป (- EURATOM) ซึ่งได้กำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1957 เนื่องจากสนธิสัญญากรุงโรม เป็นประชาคมที่มีคนรู้จักน้อยที่สุด มีหลักการเพื่อพัฒนาพลังงานเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเคมีแข็งและทำให้เกิดความสันติภาพก้าวหน้าและสร้างเงื่อนไขเพื่อความปลอดภัยสำหรับขจัดอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิตและสุขภาพของสาธารณชน

องค์กรบริหารของ EURATOM ก็มีรูปแบบเดียวกับ ECSC. และ EEC.

ข. นโยบายเกี่ยวกับระบบการแข่งขัน (Competition)

1. สำหรับ EEC. นโยบายเกี่ยวกับการแข่งขันได้บัญญัติไว้ในมาตรา 85 ซึ่งพอสรุปหลักเกณฑ์บทลงโทษและข้อยกเว้นได้ดังนี้

มาตรา 85 ห้ามมิให้กระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่สอดคล้องกับหลักการของตลาดรวมยุโรป กล่าวคือ ห้ามกระทำการตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการหรือการรวมกิจกรรมเป็นสมาคมผู้ประกอบการ หรือการปฏิบัติการณ์ร่วมกัน อันอาจกระทบกระเทือนถึงการคาระหว่างประเทศสมาชิกและเป็นการมุ่งให้เกิดผลในการจำกัด กีดกัน หรือบิดเบือนการแข่งขันทางการค้าหรือทำให้การแข่งขันทางการค้าภายในตลาดรวมยุโรปต้องลดน้อยลงไป

จะเห็นว่าบทบัญญัตินี้มีได้ห้ามการตกลงกันในทุกกรณี แต่เป็นการห้ามเฉพาะการตกลงใด ๆ ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังที่กล่าวมานี้เท่านั้น ซึ่งพอจะยกตัวอย่างของการกระทำอันถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายได้ดังนี้คือ

ก) การกำหนดราคาซื้อขาย หรือ เงื่อนไขอื่นใดในทางการค้าขายไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

ข) จำกัดหรือควบคุมการผลิต การลงทุน การตลาด และการพัฒนาทางวิชาการ

ค) แบ่งเขตทางการค้าหรือแหล่งวัตถุดิบ หรือการแบ่งแยกตลาด

ง) กำหนดเงื่อนไขที่แตกต่างกันในธุรกิจประเภทเดียวกันแก่นัดธุรกิจต่างรายกันอันก่อให้เกิดความเสียเปรียบในเชิงการแข่งขันทางการค้า

จ) กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในการทำสัญญาโดยฝ่ายเดียว เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งจำต้องยอมรับ หรือกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ไม่เกี่ยวข้องกับสัญญานั้น

มาตรา 85 (2) บัญญัติว่า การกระทำหรือข้อตกลงใด ๆ ที่ฝ่าฝืนมาตรา 85(1) ถือว่าเป็นโมฆะโดยปริยาย (Automatic nullity)

ขอยกเว้น

มาตรา 85(3) เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา 85(1) แต่กฎหมายอนุญาตให้กระทำได้ กล่าวคือ " บทบัญญัติในมาตรา 85(1) มิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีการกระทำหรือข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการ หรือการรวมกิจการ หรือการปฏิบัติการณ์ร่วมกัน อันเป็นการปรับปรุงการผลิต การจำหน่าย หรือส่งเสริมวิทยาการ เทคนิค หรือทางเศรษฐกิจ (เช่น ระบบลิขสิทธิ์ และการตกลงแลกเปลี่ยนความรู้)

โดยผู้บริโภครูปโภค ได้รับผลประโยชน์จากการกระทำดังกล่าวอย่างยุติธรรม แต่ทั้งนี้

- ก) จะต้องไม่เป็นการบังคับให้ผู้ประกอบการอื่น ๆ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดใด ๆ สำหรับกิจกรรมอันไม่จำเป็นในการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว
- ข) จะต้องไม่เป็นการเกื้อหนุนผู้ประกอบการเหล่านั้นในการจำกัดการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับส่วนสำคัญของสินค้า

นอกจากนี้ มาตรา 85(1) นี้แล้ว ทางประชาคมยังได้มีการยกเว้นการตกลงบางชนิดจากมาตรา 85(1) โดยการตรากฎหมายข้อบังคับอย่างเฉพาะเจาะจง เช่น

กฎข้อบังคับที่ 67/67 (Regulation 67/67) ซึ่งยกเว้นการกระทำจากมาตรา 85(1) ว่า การตกลงเพื่อจำหน่ายให้ฝ่ายใดอย่างเจาะจง (exclusive distribution) ระหว่าง 2 ฝ่าย (ไม่เกิน 2 ฝ่าย) เมื่อฝ่ายหนึ่งตกลงที่จะจำหน่ายสินค้าบางอย่างให้อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อขายต่อภายในเขตหนึ่งของตลาดรวมหรือฝ่ายหนึ่งตกลงกับอีกฝ่ายหนึ่งว่าจะซื้อสินค้าบางอย่างจากอีกฝ่ายหนึ่ง เท่านั้น เพื่อขายต่อหรือดำเนินการส่งฝ่าย ตกลงกันตามขอแรกหรือข้อที่สองที่กล่าวนี้ เพื่อจำหน่ายให้ฝ่ายใดแต่ฝ่ายเดียวและซื้อเพื่อขายต่อ¹

นอกจากนี้ ทางคณะกรรมการยังวางหลักเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติ ถ้าหากว่าการกระทำใดที่มีผู้ประกอบการไม่แน่ใจว่าจะเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 85(1) หรือไม่ก็สามารถที่จะทำหนังสือชี้แจง หรือหนังสือหารือต่อคณะกรรมการว่าการกระทำของตนไม่มีเจตนาที่จะกระทำผิดตาม มาตรา 85(1) เพื่อคณะกรรมการจะได้พิจารณาและแจ้งให้ทราบ (notification) ว่าการกระทำนั้นได้รับการยกเว้น หลักการนี้เรียกว่าการขอ Negative Clearance (การพิสูจน์ว่าตนบริสุทธิ์)²

¹ วิจิต ธีนาภากรณ "กฎหมายประชาคมยุโรป" (เอกสารประกอบคำบรรยาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า 163-167.

² G.A. Zaphiriou, European Business Law, (London: Sweet and Magwell, 1970) p.227.

อำนาจในการชี้ขาดว่า การกระทำใดเป็นโมฆะตามมาตรา 85(1) หรือ ไม่นั้น เป็นของคณะกรรมการ (the commission) หรือ เจ้าพนักงานของศาล แห่งชาติ (the National courts and authority) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุม และการชี้แนะของศาลยุติธรรมแห่งยุโรป (the European Court of Justice)

ส่วนอำนาจในการวินิจฉัยว่าปฏิบัติการใดสมควรจะได้รับการยกเว้นจาก บทบัญญัติ มาตรา 85(3) หรือไม่นั้น เป็นอำนาจสิทธิเด็ดขาดของคณะกรรมการ (the Commission) ซึ่งอำนาจสิทธิเด็ดขาดนี้ได้รับและถูกควบคุมโดยศาลยุติธรรม แห่งยุโรป¹

2. สำหรับ ECSC.

ขอห้ามสำหรับปฏิบัติการ เพื่อกีดกันทางการค้านี้ มีบทบัญญัติไว้ในมาตรา 65(1) ซึ่งสาระในบทบัญญัติก็เช่นเดียวกับ มาตรา 85(1) ของ EEC. แต่ตัวอย่าง การกระทำที่ถือว่าผิดกฎหมายมีเพียง 3 ตัวอย่างซึ่งเหมือนกับสามตัวอย่างแรกของ มาตรา 85(1) ของ EEC

มาตรา 65(4) บัญญัติไว้ว่า ผลแห่งการกระทำที่ฝ่าฝืน มาตรา 65(1) ตกเป็นโมฆะโดยปริยาย (Authomatic nullity)

อำนาจในการชี้ขาดว่าการกระทำใดเป็นโมฆะตาม มาตรา 65(1) หรือ ไม่นั้น เป็นอำนาจสิทธิเด็ดขาดของคณะกรรมการ เท่านั้น แต่คุณกรณีหากไม่เห็นพ้อง ด้วยก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ไปยังศาลยุติธรรมแห่งยุโรปได้

ส่วนอำนาจในการวินิจฉัยว่าปฏิบัติการใดสมควรจะได้รับการยกเว้นจาก บทบัญญัติหรือไม่นั้นเป็นอำนาจสิทธิเด็ดขาดของคณะกรรมการ เช่นกัน ซึ่งอำนาจ เด็ด ขาดนี้ได้รับและควบคุมโดยศาลยุติธรรมแห่งยุโรป แต่ใน ECSC. ไม่มีระบบหนังสือ ชี้แจง (notification) แต่คณะกรรมการสามารถใช้อำนาจวินิจฉัยได้เลยว่า

¹ Ibid., pp.227-228.

ปฏิบัติการใดจะได้รับยกเว้นตามกฎหมายโดยการประยุกต์ใช้กับมาตรา 65¹

ค. นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาด

1. สำหรับ EEC. เน้นเกี่ยวกับการใช้ฐานะหรือสภาพที่อยู่เหนือคนอื่น
อย่างไม่ถูกต้อง (abuse of dominate position) ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา
86 ว่า

"ห้ามมิให้ใช้อำนาจไปในทางที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของตลาดร่วมยุโรป
ด้วยพฤติกรรมที่เสาะแสวงหาเพื่อที่จะเข้าไปอยู่ในฐานะที่ครอบงำหรือในฐานะที่ได้
เปรียบกว่าคนอื่น (dominate position) ภายในตลาดร่วมยุโรป หรือในส่วนสำคัญ
(substantial part) ของตลาดร่วมยุโรปอันผลของการกระทำดังกล่าวอาจกระทบ
กระเทือนต่อการค้าระหว่างรัฐสมาชิกทั้งหลาย"

ซึ่งการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้องนี้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ

- ก) การกำหนดราคาซื้อหรือขายที่ไม่ยุติธรรม หรือกำหนดเงื่อนไข
ซื้อขายอื่น ๆ ที่ไม่ยุติธรรมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- ข) การจำกัดการผลิตหรือตลาดหรือการพัฒนาทางวิทยาการที่
ก่อความเสียหายแก่ผู้บริโภค
- ค) การกำหนดเงื่อนไขที่แตกต่างกันในธุรกิจการค้าประเภทเดียวกัน
สำหรับนักธุรกิจต่างรายกัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียเปรียบในเชิงแข่งขันทางการค้า
แก่นักธุรกิจเหล่านั้น
- ง) การทำให้การทำสัญญาต้องขึ้นอยู่กับพันธะเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่ไม่
เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของสัญญา หากมาพิจารณาจากลักษณะและประเพณีทางการค้า
ขายโดยทั่วไป

2. สำหรับ ECSC. ได้บัญญัติป้องกันการเข้าสู่สภาพที่มีฐานะเหนือคนอื่น
หรือฐานะที่ครอบงำ (abuse of dominate position) ไว้ในมาตรา 66 เช่นกัน

¹Ibid., p. 228.

วิธีการของการเข้าสู่ฐานะที่ครอบงำนี้กระทำได้หลายวิธีคือ ตัวอย่างตาม
มาตรา 86 ของ มีดังนี้

- ก) การกำหนดราคา (price fixing)
- ข) การจำกัดขอบเขตของตลาดผลผลิตหรือพัฒนาการทางเทคโนโลยี (limitation of production market or technical development)
- ค) การรวมตลาด (market sharing)
- ง) การเลือกปฏิบัติ (discrimination)
- จ) การบีบบังคับ (coercion)

ตัวอย่างตามมาตรา 66(7) ของ ECSC. มีดังนี้

- ก) การควบบริษัท (merger)
- ข) การรวมกลุ่มทางการค้าในรูปแบบอื่น ๆ ¹

รูปแบบของการครอบงำ (Form of dominant position)

การครอบงำโดยหน่วยธุรกิจเดียว เช่น การเข้าถือสิทธิด้วยระบบการผูกขาดรายเดียว ซึ่งการผูกขาดรายเดียวนี้อาจบรรลุผลได้ด้วยการขยายกิจการตามธรรมชาติของหน่วยธุรกิจเดียว หรือด้วยการควบบริษัทของหลายหน่วยธุรกิจ แต่การผูกขาดจะถือว่าสำเร็จผลก็ต่อเมื่อธุรกิจนั้นอยู่ในสภาวะที่มีการแข่งขันไม่เพียงพอ

การครอบงำโดยหน่วยธุรกิจมากกว่าหนึ่งหน่วย เช่น การเข้าถือสิทธิด้วยระบบการผูกขาดนอกราย ซึ่งอาจกระทำด้วยการปฏิบัติร่วมกัน (concerted practices) หรือการรวมหัวกัน (combination)

บทบัญญัติของสนธิสัญญา EEC. ย่อมมีอำนาจบังคับเหนือกว่าบทบัญญัติภายในรัฐของสมาชิก และสามารถนำไปใช้บังคับได้โดยตรงต่อธุรกิจการค้าของรัฐสมาชิกและธุรกิจการค้าของรัฐสมาชิกนี้ย่อมผูกมัดโดยตรงต่อเจ้าพนักงานแห่งชาติ หรือศาลแห่งชาติ

¹ Ibid., p.228.

ประเทศอังกฤษ

ก. การป้องกันการผูกขาดในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law)

บทบาทของ Common Law เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดและการปฏิบัติเพื่อกีดกันทางการค้านั้น ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลาช้านานแล้ว เริ่มตั้งแต่กษัตริย์ Edward ที่ 3 ที่พยายามเรียกร้องขอสสิทธิพิเศษในการกระทำการผูกขาด แต่ถูกศาลโต้แย้งและถูกระราชบัญญัติเกี่ยวกับการผูกขาด (the statute of Monopolies) จำกัดอธิปไตย (prerogative) เหล่านี้อยู่เสมอมา ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาในคดี Hilton v. Eckersley (1856) ซึ่งศาลได้พิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐานว่า " สัญญาใด ๆ มีแนวโน้มที่จะทำการผูกขาดด้วยการจัดการแข่งขันจนเป็นผลให้เกิดการกีดกันทางการค้าและการควบคุมราคาสินค้าและค่าจ้างแรงงาน ซึ่งในกรณีที่เหมาะสมเช่นนี้ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย เพราะเหตุว่าเป็นการจำกัดทางการค้า สัญญาดังกล่าวย่อมตกเป็นโมฆะ โดยเฉพาะในกรณีที่สัญญามีข้อความที่ชี้ให้เห็นว่าไม่เป็นการกีดกันทางการค้าในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งนั้น แต่ถ้าวสัญญาฉบับนั้นไม่มีการสงวนสิทธิต่อไปสำหรับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาเมื่อไรก็ได้แล้วถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย และตกเป็นโมฆะเช่นกัน

แต่การที่ศาลจะตัดสินว่าสัญญาใด เป็นโมฆะโดยอาศัยหลักพื้นฐานแห่งนโยบายสาธารณะ เช่นนี้ก็เป็นไปโดยไม่สู้เต็มใจนัก จนเป็นผลทำให้ข้อตกลงที่มุ่งกระทำการผูกขาด หรือกีดกันทางการค้า จำนวนน้อยราย เท่านั้นที่ถูกศาลตัดสินว่าเป็นโมฆะโดยอาศัยหลักพื้นฐานดังกล่าวนี้ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของ Lord Parker ในคดี A.G. Australia v. Adelaide Steamship Company¹ ว่า

"... เป็นที่ปรากฏชัดว่าภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ว่าสัญญาใด ๆ ที่คาดว่าจะก่อให้เกิดการผูกขาดหรือทำให้ราคาสูงขึ้นโดยไม่สมเหตุสมผลนั้นย่อมตกเป็นภาระหน้าที่

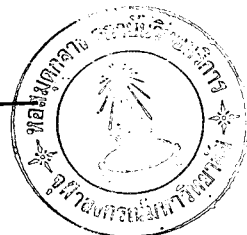
¹Gordon J. Borrie, "Monopolies and Restrictive Trade Practices", in Stevens and Borrie's Element of Mercantile Law (London:Butterworths, 1973) p.517.

ของคู่กรณีที่กำลังอ้าง แต่ถึงอย่างไรก็ตามถ้าหากศาลมีความพอใจที่ว่า การจำกัดนั้น เป็นการกระทำที่สมเหตุสมผลระหว่างคู่กรณีแล้ว ภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ดังกล่าวก็ไม่ใช้ประเด็นที่สำคัญอีกต่อไป¹

ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่เชื่อถือได้ว่า ข้อตกลงเกี่ยวกับการกำหนดราคาระหว่างผู้ผลิตนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการจำกัดทางการค้าที่ไม่สมเหตุสมผลเสมอไป²

ข้อตกลงในลักษณะเดียวกันนี้ระหว่างผู้ประกอบการกับพ่อค้าขายปลีกย่อมสามารถใช้บังคับกันได้โดยตรง ไม่ว่าจะด้วยการฟ้องร้อง³ หรือด้วยวิธีงดส่งสินค้า (stop-lists) หรือด้วยรูปการบังคับแบบอื่น ๆ

ความไม่แน่นอนซึ่งเป็นไปได้ตามความพอใจของศาลเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากต่าง ๆ เป็นอันมากในขณะที่ธุรกิจการค้าพาณิชย์ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในที่สุดพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดและการปฏิบัติเพื่อกีดกันทางการค้า จึงได้ถูกตราขึ้นมาในปี ค.ศ. 1948 เรียกว่า Monopolies and Restrictive Practices (Inquiry and Control) Act 1948 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ก่อตั้งองค์กรที่มีอำนาจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวขึ้นมาหนึ่งองค์กร เรียกว่า Monopolies and Restrictive Practices Commission และในเวลาต่อมาก็เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนามของ "คณะกรรมการการค้าการผูกขาด" หรือ "the Monopolies Commission" นั่นเอง หน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการนี้ คือ ทำการสืบสวนสอบสวนและรายงานเกี่ยวกับเรื่องราวการผูกขาดหรือการกีดกันทางการค้า เพื่อเสนอต่อกระทรวงการค้า (the Department of Trade) และยังทำหน้าที่เสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพของการผูกขาดต่อกระทรวงการค้าอีกด้วย⁴

¹Ibid., p.517.

²Ibid., p.517. (English Hop Growers Ltd., v. Dering. 1928).

³Ibid., p.517 (Palmolive Company of England, Ltd. v. Freeman. 1928).

⁴Ibid., p.518. (Monopolies and Restrictive Practices (Inquiry and Control) Act 1948, s.2.).

อำนาจในการสืบสวนสอบสวนอย่างกว้างขวางของคณะกรรมการ เช่นนี้
 ต่อมาได้เป็นอุปสรรคการทำกรค่าและภาคปฏิบัติอย่างมาก ดังนั้นต่อมาในปี ค.ศ.
 1956 สภาไดตราพระราชบัญญัติขึ้นฉบับหนึ่ง เรียกว่า The Restrictive Trade
 Practices Act 1956 พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับให้พวกพ่อค้าสามารถยื่นคำขอจด
 ทะเบียนเกี่ยวกับข้อตกลงที่เข้าลักษณะการกีดกันทางการค้าได้ เมื่อข้อตกลงดังกล่าว
 ได้ผ่านการพิจารณาโดยศาล Restrictive Practices Court และเมื่อศาลมี
 คำพิพากษาว่า ข้อตกลงที่กระทำการกีดกันดังกล่าวไม่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของ
 สาธารณะ (Public Interest) แล้ว ข้อตกลงเช่นว่านี้ก็จะได้รับการขึ้นทะเบียน
 และสามารถใช้อย่างบังคับได้¹

ด้วยเหตุนี้เอง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจึงถูกพระราชบัญญัติฉบับ
 นี้จำกัดให้ลดน้อยลง เพื่อความเหมาะสมและเพื่อประโยชน์ทางการค้า กล่าวคือ คณะ
 กรรมการย่อมไม่มีอำนาจใด ที่จะทำการสืบสวนสอบสวนเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพ
 การผูกขาดหรือข้อตกลงใด ๆ ที่เป็นการกีดกันทางการค้า ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียน
 ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว²

แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติ Monopolies and Restrictive
 Practices (Inquiry and Control) Act 1948 นั้น ใช้บังคับเฉพาะการกระทำ
 ที่เกี่ยวกับสภาพการผูกขาดในด้านการจำหน่ายสินค้าเท่านั้น จึงทำให้เกิดช่องว่าง
 ของกฎหมายเมื่อธุรกิจการค้าได้เจริญก้าวหน้าขึ้นในเวลาต่อมา เพื่ออุดช่องว่างดัง
 กล่าวนี้ ในปี ค.ศ. 1965 สภาจึงได้ตราพระราชบัญญัติขึ้นมาอีกฉบับหนึ่ง เรียกว่า
 Monopolies and Mergers Act 1965 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ได้บัญญัติ
 ขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการให้ครอบคลุมไปถึงการกระทำที่เป็นการผูก
 ขาดทางด้านบริการ และการควบบริษัทที่มีเป้าหมายในการผูกขาดอีกด้วย

¹Ibid., p.523.

²Ibid., p.518. (Restrictive Trade Practices Act 1956, s.28).

ข. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการผูกขาด

1. Monopolies and Restrictive Practices (Inquiry and Control) Act 1948 และ Monopolies and Mergers Act 1965

ก) สาระบัญญัติ

มาตรา 2 ของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับบัญญัติไว้ว่า

" เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจะเกิดสภาพแห่งการผูกขาดขึ้นทั่วไปเกี่ยวกับการต่อไปนี้คือ การจำหน่ายสินค้าลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือการจำหน่ายค่าบริการ หรือการส่งสินค้าใด ๆ ออกจากสหราชอาณาจักรไปยังที่ต่าง ๆ หรือตลาดเฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง

ถ้าเป็นที่เชื่อมั่นว่าเหตุการณ์จะเกิดขึ้น เช่นนั้นแน่นอนแล้วกระทรวงการค้ำก็สามารถที่จะเสนอเรื่องราวไปยังคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการทำการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับสภาพดังกล่าวแล้ว ทำรายงานเสนอกลับมายังกระทรวงการค้ำได้"¹

ข) สภาพแห่งการผูกขาด (Condition of monopolies)

สภาพต่อไปนี้มีกฎหมายถือว่ามีส่วนทำให้เกิดการผูกขาด (ซึ่งกระทรวงการค้ำสามารถเสนอเรื่องราวไปให้คณะกรรมการทำการสืบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อทำรายงานได้) คือ

1) เมื่อสภาพแห่งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในสามของสินค้าลักษณะนั้น ซึ่งได้มีการจำหน่ายในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งสหราชอาณาจักร ถูกควบคุมโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือถูกจำหน่ายไปให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง (หรือในกรณีมากกว่าหนึ่งคน ถ้าหากว่าบุคคลเหล่านั้นได้กระทำร่วมกันเพื่อขัดขวางหรือกีดกันการแข่งขันไม่ว่าจะกระทำ

¹Ibid., p.518.

โดยข้อตกลงหรือไม่มีข้อตกลงก็ตาม) หรือ

ข้อตกลงหรือการเตรียมการใด ๆ (ไม่ว่าจะสามารถบังคับได้ตามกฎหมายได้หรือไม่) ที่มีผลทำให้สินค้าลักษณะดังกล่าวไม่สามารถจำหน่ายได้ในส่วนหนึ่งส่วนใดของสหราชอาณาจักรหรือในสหราชอาณาจักร¹

2) เมื่อสภาพแห่งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับदानบริการ ลักษณะใดลักษณะหนึ่งจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในสามของการบริการลักษณะนั้น ซึ่งได้มีการบริการกันในส่วนหนึ่งส่วนใดของสหราชอาณาจักร ถูกควบคุมโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (หรือในกรณีมากกว่าหนึ่งคน ถ้าหากว่าบุคคลเหล่านั้นได้กระทำร่วมกันเพื่อขัดขวางหรือกีดกันการแข่งขันไม่ว่าจะกระทำโดยมีข้อตกลงหรือไม่มีข้อตกลง) หรือ

ข้อตกลงหรือการเตรียมการใด ๆ (ไม่ว่าจะสามารถบังคับได้ตามกฎหมายได้หรือไม่) ที่มีผลทำให้การบริการลักษณะดังกล่าวไม่สามารถขายบริการได้ในสหราชอาณาจักร หรือในส่วนหนึ่งส่วนใดของสหราชอาณาจักร²

3) เมื่อสภาพแห่งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการส่งออก ถา...

(ก) สินค้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในสามของสินค้าลักษณะนั้นทั้งหมดถูกผลิตขึ้นในสหราชอาณาจักรโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบริษัทที่มีความสัมพันธ์กันกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

(ข) การเตรียมการใด ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสินค้าจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในสามของสินค้าลักษณะนั้นทั้งหมดที่ถูกผลิตขึ้นในสหราชอาณาจักร ซึ่งผลกระทบกระเทือนดังกล่าว เป็นการขัดขวางหรือกีดกันการส่งออก หรือขัดขวางกีดกันการแข่งขันที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งออก หรือ

(ค) การเตรียมการใด ๆ ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสินค้าจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในสามของสินค้าลักษณะนั้นทั้งหมดที่ถูกผลิตขึ้นในสหราชอาณาจักร

¹ Ibid., p.519. (Monopolies and Restrictive Practices (Inquiry and Control) Act 1948, s.3.) .

² Ibid., p.519. (Monopolies and Mergers Act 1965, s.2(3)).

ซึ่งการกระทบกระเทือนดังกล่าว เป็นการขัดขวางหรือกีดกันการจำหน่ายสินค้าลักษณะดังกล่าวไปยังตลาดแห่งหนึ่งแห่งใด (ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายไปจากสหราชอาณาจักรหรือไม่) และเป็นการขัดขวางและกีดกันการแข่งขันที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้านั้นดังกล่าว¹

2. Monopolies and Mergers Act 1965

เกี่ยวกับการผูกขาดโดยการควบบริษัทนั้น มาตรา 6 แห่ง Monopolies and Merger Act 1965 ได้บัญญัติไว้ว่า

"การควบบริษัทของอุตสาหกรรมใด ๆ ตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปจนเป็นผลทำให้

ก) สภาพแห่งการผูกขาดดังที่ได้บัญญัติไว้จะแผ่ขยายวงกว้างออกไปหรือจะเจริญเติบโตเข้มแข็งขึ้น หรือ

ข) มีสินทรัพย์ที่มีมูลค่าเกินกว่าหาลานปอนด์

กระทรวงการค้ายอมสามารถเสนอเรื่องราว เช่นว่านี้ไปยังคณะกรรมการ เพื่อทำการสอบสวนหาข้อเท็จจริงทำรายงานเสนอได้²

3. The Restrictive Trade Practices Act 1956

เกี่ยวกับข้อตกลงในการกำหนดราคาขายปลีกนี้ พระราชบัญญัติฉบับ Restrictive Trade Practices Act 1956 ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 26 ความว่า

"ข้อตกลงหรือการเตรียมการใด ๆ ที่กระทำโดยผู้จำหน่าย (Suppliers) ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ต่อกับพ่อค้าขายปลีก (dealers) ในการที่จะ

ก) ระงับการส่งสินค้าให้แก่พ่อค้าขายปลีกที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งราคาขายปลีก หรือ

¹Ibid., p.519. (Monopolies and Restrictive Practices (Inquiry and Control) Act 1948, s.5, amended by the Restrictive Trade Practices Act 1956, s.29 (2)).

²Ibid., p.522.

ข) ส่งสินค้าให้แก่พ่อค้าขายปลีกโดยการเลือกปฏิบัติ หรือ

ค) ส่งสินค้าให้แก่พ่อค้าขายส่งที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการกีดกันแต่เพียงผู้เดียว ถือว่าผิดกฎหมาย

ในทำนองเดียวกัน ข้อตกลงใด ๆ ระหว่างพ่อค้าขายปลีก (dealers) ที่กระทำการเพื่อระงับการส่งสินค้า หรือส่งสินค้าโดยการเลือกปฏิบัติเพื่อต่อต้านผู้จำหน่ายที่ไม่ยอมบังคับให้เป็นไปตามการกำหนดราคาขายปลีก ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ยังได้บัญญัติ ความ
ว่า

"ข้อตกลงใด ๆ ที่มีการบังคับขึ้นอยู่ด้วยการกำหนดอัตราค่าปรับไว้ ซึ่งกระทำในรูปแบบดังที่กล่าวมานี้ ถือว่าผิดกฎหมาย เช่นกัน

แต่บทบัญญัตินี้ไม่มีผลบังคับถึงข้อตกลงใด ๆ ระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อที่กระทำขึ้นอย่างอิสระในการซื้อหรือขายโดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลที่ 3"

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่มีโทษทางอาญา แต่รัฐสามารถดำเนินฟ้องร้องคดีทางแพ่ง เพื่อให้มีคำสั่ง หรือให้มีการบังคับเพื่อปลดเปลื้องความเสียหายในแบบใด ๆ ได้เท่าที่เห็นว่าเหมาะสม¹

แต่อย่างไรก็ตาม การทำสัญญาเพื่อกำหนดราคาขายปลีกขั้นต่ำสุด ย่อมกระทำได้อีกหากปฏิบัติตามหลักการ - แห่งข้อยกเว้น ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

Resale Price Act 1964

¹Ibid., p.532-533.

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันตะวันตก

(The German Act against Restra-

-int of Competition 1957)

บทบัญญัติที่ห้ามปรามการกีดกันทางการค้า มีสาระดังนี้

- ก. ห้ามการกระทำอันเป็นการจำกัดการแข่งขันด้านการผลิต การค้าและการไหลเวียนผลในการชำระเงิน
- ข. ห้ามร่วมมือกันกระทำการใดอันเป็นการจำกัดสิทธิของผู้อื่นในการกำหนดราคาขาย หรือในการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าแก่ลูกค้า
- ค. ห้ามทำความตกลงจำกัดสิทธิของผู้ใดกรรมสิทธิในสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า เกินกว่าข้อจำกัดที่มีกฎหมายกำหนดไว้
- ง. ห้ามชักชวนผู้ประกอบการธุรกิจด้วยกันปฏิเสธการซื้อขายโดยเจตนาแก่คู่แข่งของตน
- จ. ห้ามทำความตกลงเพื่อเข้าครองหรือคุมตลาด
- ฉ. ห้ามรวมธุรกิจเข้าด้วยกันเพื่อผูกขาด

แต่อย่างไรก็ตาม การรวมตัวกันทางธุรกิจการค้าอาจได้รับการยกเว้นให้กระทำได้โดยการแจ้งให้พนักงานการเทล (the cartel authority) ทราบ ซึ่งข้อยกเว้นนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 23 ของ the German Act against Restraint of Competition 1957 ความว่า "การรวมตัวกันที่จะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานการเทล (the cartel) ทราบนั้นมี 2 กรณี คือ

- ก. การรวมตัวกันทางธุรกิจการค้าที่เป็นผลถึงขนาดเข้ารวมตลาดตั้งแต่ 20 % หรือมากกว่าขึ้นไป
- ข. กิจกรรมรวมตัวกันที่มีขนาดการจ้างแรงงานตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป หรือรายรับตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีสินทรัพย์ตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไปในช่วง 2 เดือน ของการทำธุรกิจ¹

¹ G.A. Zaphiriou, European Business Law, p.229.

ญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดคือ Act concerning prohibition of private monopoly and maintenance of fair trade
บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของมีดังนี้

มาตรา 50 การแข่งขันใด ๆ ที่กระทำไปในทางไม่เป็นธรรมในธุรกิจอุตสาหกรรมหรือธุรกิจการพาณิชย์ เป็นการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 52 การกระทำดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการแข่งขันอันไม่เป็นธรรม
ก. การกระทำทั้งหลายที่ก่อให้เกิดความยุ่งเหยิงในสินค้า หรือกิจกรรมทางอุตสาหกรรม หรือพาณิชย์ของคู่แข่ง

ข. การใส่ร้ายในทางการค้าที่ผิด ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการเสื่อมความเชื่อถือในทางก่อตั้งในสินค้า หรือในกิจการทางอุตสาหกรรม หรือพาณิชย์กรรมของคู่แข่ง

ค. การชี้แนะหรือการกล่าวหาหรือการใช้วิธีการดังกล่าวในทางการค้า เพื่อที่จะชักพาให้ประชาชนหลงผิดในขั้นตอนการผลิต คุณสมบัติ ความเหมาะสมในจุดมุ่งหมายหรือปริมาณของสินค้า